

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ

ЃАВ ЛОВИТИ

ЯК ДВІ КРАПЛІ ВОДИ

МЕТА :

1 поглибити знання про фразеологізми;
навчитися розкривати їх значення;

2 з'ясувати джерела українських
фразеологізмів;

3 дізнатися про синтаксичну
роль фразеологізмів.

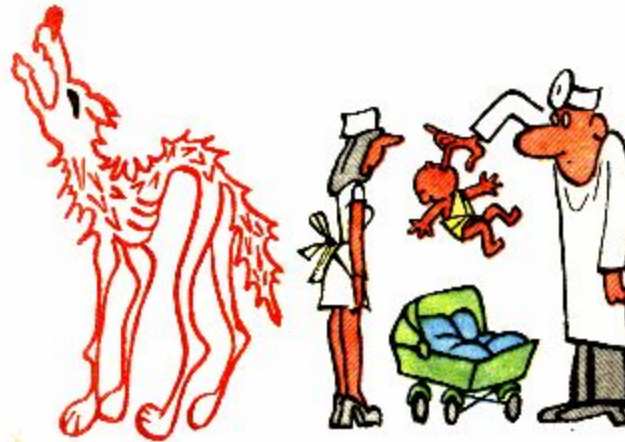
БУТИ НА СЬОМОМУ НЕБІ

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ

СТІЙКІ СПОЛУЧЕННЯ СЛІВ, ЯКІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ
ДОРІВНЮЮТЬ ОДНОМУ СЛОВУ
(СЛОВОСПОЛУЧЕННЮ)

**ВЕДМЕЖА
ПОСЛУГА**

**ГОЛОДНИЙ
ЯК ВОВК**

**БИТИ
БАЙДИКИ**

біла ворона

взяти себе в руки

як білка в колесі

вилами по воді писано

ВОДИТИ ЗА НОСА

ГРАТИСЯ З ВОГНЕМ

ГОВОРИТИ ПІД РУКУ

УНЕСТИ НОГИ

НЕ ЛІЗТИ ЗА СЛОВОМ У КИШЕНЮ

ВОЛОССЯ СТАЄ ДИБОМ

ЛІТАТИ У НЕБІ

ДИВИТИСЯ КРІЗЬ ПАЛЬЦІ

ДИСТАТИ З-ПІД ЗЕМЛІ

КУПУВАТИ КОТА В МІШКУ

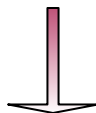

ЗНІМАТИ ЗІРКИ З НЕБА

ЗАГЛЯДАТИ ДО РОТА

ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ МОЖНА ЗНАЙТИ У ФРАЗЕОЛОГІЧНОМУ СЛОВНИКУ

БІЛЬШІСТЬ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ УКЛАДЕНО НЕ ЗА АЛФАВІТОМ, А ГНІЗДОВИМ СПОСОБОМ. ТАК, ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЗГРУПОВАНО НАВКОЛО **КЛЮЧОВОГО (ОПОРНОГО, СТРИЖНЕВОГО) СЛОВА**, У СЕРЕДИНІ Ж ГНІЗДА ВИСЛОВИ ПОДАНІ ЗА АЛФАВІТОМ. ЧАСТО У СЛОВНИКОВИХ СТАТТЯХ ДО ПОЯСНЮВАНИХ ВИСЛОВІВ ДОДАНО ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СИНОНІМИ Й АНТОНІМИ.

НАПРИКЛАД:

ВІТЕР: ВІТЕР У ГОЛОВІ (ГРАЄ, СВИЩЕ І Т. ІН.) У КОГОСЬ. *ХТО-НЕБУДЬ ЛЕГКОВАЖНИЙ, НЕСЕРЙОЗНИЙ. - ТИ Ж У МЕНЕ ВИРІС ПІД СТЕЛЮ, А В ГОЛОВІ ЩЕ ВІТЕР ВІЄ.*
СИНОНІМ : ГОРОБЦІ ЦВІРІНЬКАЮТЬ У ГОЛОВІ.

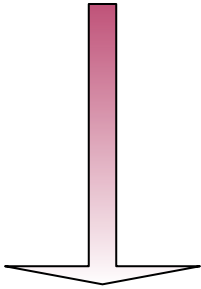
ВІТЕР У КИШЕНЯХ СВИСТИТЬ (ГУДЕ, ГУЛЯЄ І Т. ІН.). *НЕМАЄ ГРОШЕЙ. - ХОЧ У КИШЕНЯХ ВІТЕР ГУЛЯЄ, А ТАТО ПОЧУВАЄ СЕБЕ ЛЮДИНОЮ.* СИНОНІМИ : ПОРОЖНЯ КИШЕНЯ, КОПІЙКИ НЕМА ЗА ДУШЕЮ. АНТОНІМИ : ПОВНА КИШЕНЯ, НАБИТИЙ ГАМАНЕЦЬ.

2

ДЖЕРЕЛА ФРАЗЕОЛОГІЇ

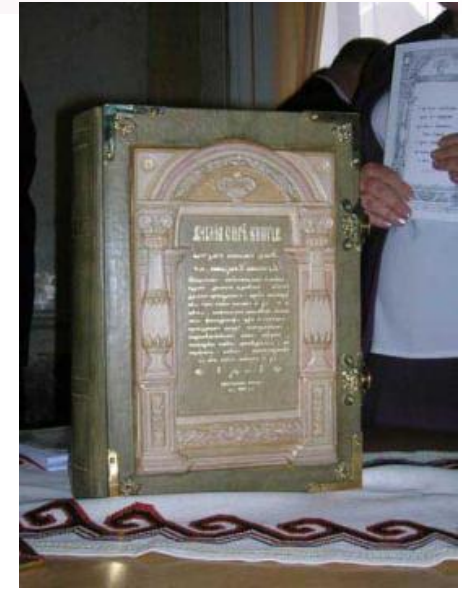
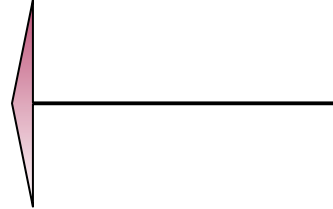
УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

дати гарбуза
язиката Хвеська
піймати облизня
замовляти зуби
виносити сміття з хати

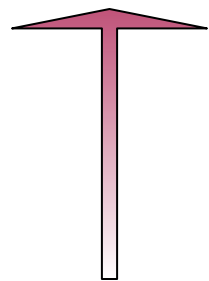
Адам і Єва
Блудний син
Випити гірку чашу
Дерево пізнання
Змій – спокусник
До сьомого коліна
Умивати руки
Ноїв ковчег

БІБЛІЯ

- альфа і омега
- берегти, як зіницю ока
- вавілонське
стопотворіння
- троянський кінь
- сфінксова загадка
- нитка Аріадни
- крокодилові сльози

АНТИЧНА МІФОЛОГІЯ

ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ

Хліб - усьому голова.

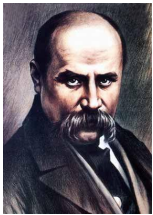
Краще добре робити, ніж гарно говорити.

Не одежа красить а добрі діла.

Очам страшно, а руки роблять.

Брехнею світ пройдеш, а назад не вернешся.

КРИЛАТІ ВИСЛОВИ

“УЧИТЕСЬ, ЧИТАЙТЕ, І ЧУЖОМУ НАУЧАЙТЕСЬ, Й СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ”

“КАРАЮСЬ, МУЧУСЯ, АЛЕ НЕ КАЮСЬ” /Т.ШЕВЧЕНКО/

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ? /В. ШЕКСПІР/

АФОРИЗМИ

ДРУЗИ ПІЗНАЮТЬСЯ В БІДІ.

ХТО ШУКАЄ, ТОЙ ЗНАЙДЕ.

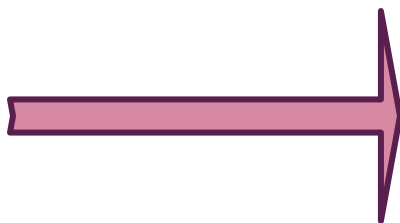
ОДИН З ВСІХ - УСІ ЗА ОДНОГО.

ХУТКО КАЗКА МОВИТЬСЯ, ТА НЕШВИДКО ДІЛО РОБИТЬСЯ.

КРАЩЕ ВМЕРТИ СТОЯЧИ, НІЖ ЖИТИ НА КОЛІНАХ.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ - СИНОНІМИ

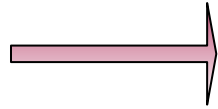
І СЛІД
ПРОХОЛОВ

- І слід пропає
- І слід простиг
- Як корова язиком злизала
- І сліду не лишилося
- Тільки й бачили
- Як водою змило
- Як вітром здуло
- Як у воду впало

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ - АНТОНІМИ

• Повісити носа

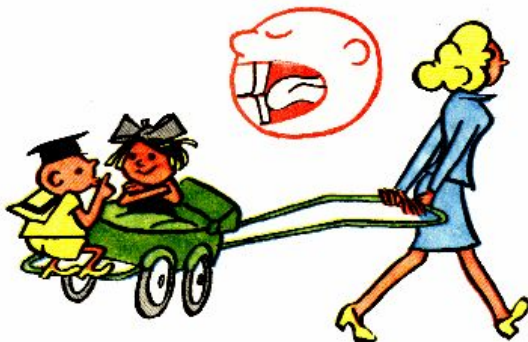
Задерти носа

• Тримати язик за
зубами

Розв'язати язика

кіт наплакав кури не клюють

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У РОЛІ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

Фразеологічний зворот виступає одним членом речення

Ви послухайте його і на вус намотайте.

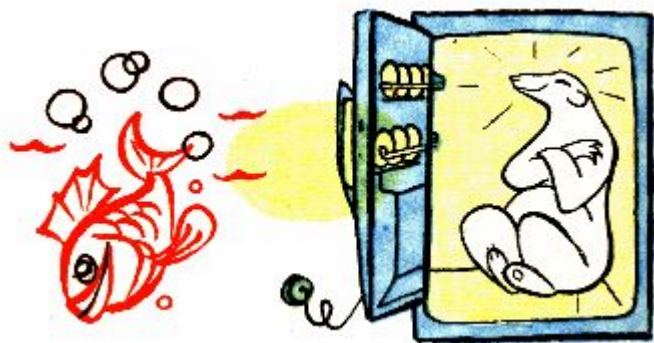
Він наговорив сім мішків гречаної вовни.

Пішов козак світ за очі.

4

Поясни значення фразеологізмів.

Добери до кожного з поданих фразеологізмів синонімічну пару

Золоті руки

Як оселедців у бочці

І за холодну воду не братися

Знімати стружку

Ні пари з уст

Накласти головою

Точити лясси

Правити теревені

Намилити шию

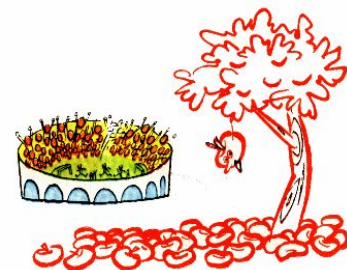
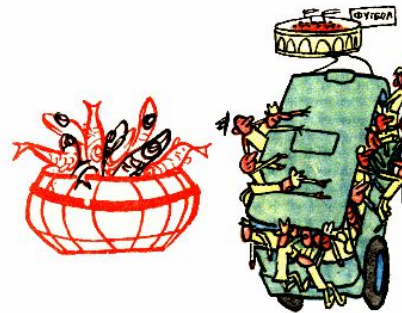
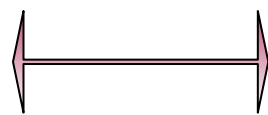
Тримати язик за зубами

Полягти кістьми

Майстер на всі руки

Сидіти склавши руки

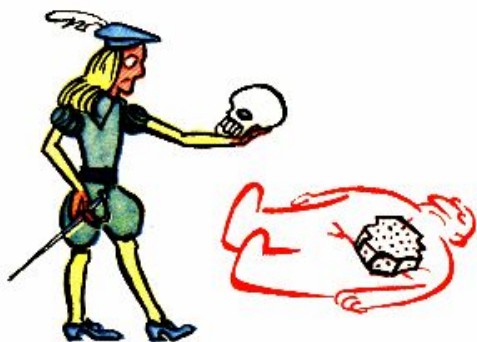
Яблуку ніде впасти

Складіть антонімічні пари з поданих фразеологізмів

Останнє віддасть
За тридев'ять земель
Кидати в жар
Жити на широку ногу
Легкий на підйом
З важким серцем

Перебиватися з хліба
на воду
З легким серцем
Важкий на підйом
З батька рідного
здере
Рукою подати
Кидати в холод

Доповни фразеологічні звороти

Мов води в...

Вийти ... з води

Тягти за ...

Стояти над ...

Їхати ...

Розглянь малюнки учнів. Чи правильно вони зрозуміли фразеологізми?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа. Дібрати українські відповідники до російських фразеологізмів.

■ Во всю Ивановскую. Ворона в павлиньих перьях. Гусь лапчатый. Губа не дура. В подметки не годится. Голодной куме хлеб на уме. Строить глазки. Легок на помине. Мели, Емеля, твоя неделя.

■ **Для довідок.**

На всі заставки (щосили, щодуху, на весь окіл, на всю вулицю). Убрався в жупан і дума, що пан (красне пір'я на одудові, але сам смердить; пані на всі сани, тільки хвіст волочиться). Хитродум (хитромудрий). Губа не з лопуцька (ласий на чужі ковбаси). Не годен і в слід ступити (не варт і нігтя). Голодній курці просо на думці (голодній Гапці хліб на гадці). Бісики пускати. Про вовка помовка. Мели, Іване, доки вітру стане (говорив Мирон рябої кобили сон).